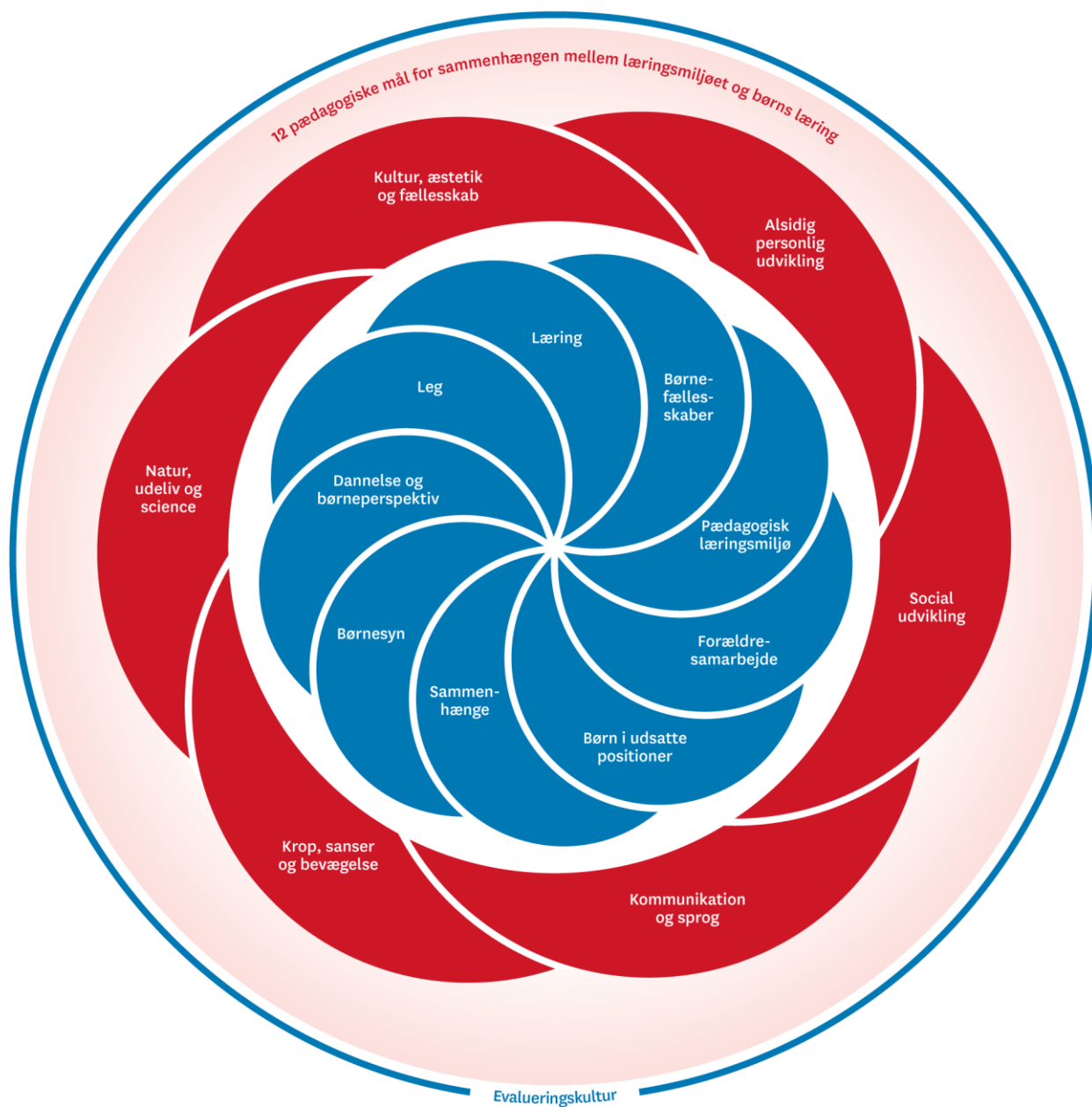

Indhold

Den pædagogiske læreplansblomst.....	3
Hvem er vi?.....	4
Pædagogisk grundlag.....	7
Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber	8
Pædagogisk læringsmiljø	12
Samarbejde med forældre om børns læring.....	14
Børn i udsatte positioner.....	17
Sammenhæng til børnehaveklassen	18
Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan	20
Inddragelse af lokalsamfundet.....	20
Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø.....	22
De seks læreplanstemaer.....	25
Alsidig personlig udvikling.....	25
Social udvikling	29
Kommunikation og sprog.....	32
Krop, sanser og bevægelse.....	35
Natur, udeliv og science	38
Kultur, æstetik og fællesskab	41
Evalueringskultur	44

Den pædagogiske læreplansblomst

Hvem er vi?

Børnehuset Mælkevejen ligger i hjertet af Roskilde, tæt på domkirken, byparker, bibliotek og den hyggelige og livlige bymidte.

Vi er et lille børnehus som er normeret til 14 vuggestuebørn og 22 børnehavebørn, til de skønne børn er vi 8 pædagogiske medarbejdere, samt en kostfaglig eneansvarlig.

Vi er en del af område midt-øst, og vi har et tæt samarbejde med de seks øvrige institutioner i vores område med blandt andet læringsgrupper på tværs af institutionerne.

Område midt-øst har defineret et værdigrundlag, som er *"nysgerrighed, faglighed og fællesskab."* Og kerneopgaven er defineret som *børns trivsel og læring i centrum.* Vores fælles vision i område midt-øst er; *"i område midt-øst vil vi arbejde med høj kvalitet og et særligt fokus på leg og læring for at skabe robuste og demokratiske børn."*

Vi åbner mandag-torsdag 6:45-17.00 samt fredage kl 6:30-17.00.

Vores daglige rytme i huset ser således ud:

Kl 6:45/6:30 - 7:30 Åbner vi og der er morgenmad og leg i vuggestuen.

Kl 7.30 - 8:00 Vi fordeler os i børnehave- og vuggestuegrupperne.

Kl 9:00 - 9:30 Formiddagsmad med samling.

Kl 9:30 -10:45 Pædagogiske aktiviteter.

Kl 10:45 -12:00 Frokost og tid til lur, pædagogiske aktiviteter med de børn der er vågne.

Kl 12:00 -14:00 Børnehaven er på legepladsen, og vuggestuen sover.

KI 14:00 - 15:00 Eftermiddagsmad, læsehygge o.l.

KI 15:00 - 17:00 Pædagogiske aktiviteter, oprydning og afrunding af dagen.

Vi er en økologisk institution med *100% økomærke*, og maden der bliver serveret for børnene er produceret helt fra bunden her i huset. Vores kostfaglige eneansvarlig er en del af den pædagogiske hverdag med børnene, og deltager bl.a. i at lave bål med børnehaven, samt inddrager børnene i relevante opgaver i køkkenet. Derudover har vi en lille køkkenhave, hvor der sås, luges, vandes og høstes sammen med børnene. Vores kostfaglige eneansvarlige brænder for madmod, og bliver flittigt brugt til sparring med forældre eller medarbejder hvis vi oplever, at et barn har udfordringer i forbindelse med måltidet. Børnene får serveret alsidig og velsmagende mad, og bliver også præsenteret for nye og spændende ting, som udfordrer deres smagsløg.

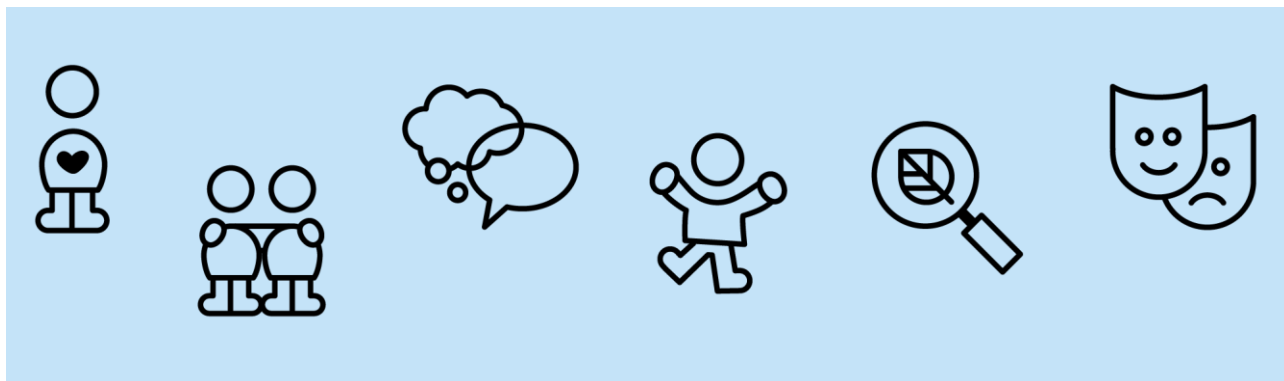
I Mælkevejen vægter vi tid til nærvær og tryghed og fordybelse højt. Vi arbejder ud fra, hvor barnet er i forhold til nærmeste zone for udvikling, med en nysgerrig tilgang til alle børn. Vores pædagogiske tankegang er også, at alle børn har gode intentioner, og at vi som pædagogiske voksne skal støtte og guide deres handlinger, sådan at de udvikler de bedst mulige strategier for, at navigere i omverdenen. Vores positive tilgang til børnene gør, at de bliver opmærksomme på, det gode som de gør, og de vil derfor have et positivt selvbillede, og se muligheder frem for begrænsninger. Og derfor føler de sig bedre afstemt af deres omverden, og det giver dem mod på, at prøve kræfter med ny læring og nye udfordringer.

I Mælkevejen arbejder vi dagen igennem i små grupper både i vuggestuen og børnehaven, da vi ved at det fremmer børns udvikling, trivsel, læring og dannelse at være i mindre grupper. Vi arbejder med, at fordele os så der er plads og ro til at fordybe os i de små detaljer eller større projekter. Vi kommer tæt på børnene og kender hinanden godt, og derfor kan vi bedre forstå hinandens intentioner og følelser. Vi arbejder med et fast ugeskema, og hensigten er at både forældre, børn og personale ved hvad der skal ske hver dag. Det er meget vigtigt, at børnene oplever medejerskab af deres vuggestue- og børnehaveliv, de skal opleve demokrati og indflydelse på egen hverdag. Derfor er ugeskemaet aldrig mere fast end at vi kan gribe børnenes interesse og følge dem i deres opdagelser og nysgerrighed. Vi arbejder med nysgerrighed, som er en måde at kommunikere med børn på, så de

lærer at undre sig, og selv lærer at finde svar på nogle af deres spørgsmål i samarbejde med de pædagogiske voksne. Børnene erfarer, at vi voksne ikke er alvidende og kan ikke svare på alt, men sammen kan vi finde løsninger og svar

Da vi er et lille hus med begrænsede kvadratmeter, bruger vi kultur- og udelivet som en stor del af vores pædagogiske arbejde. Vi er ude hver dag, og gerne på ture flere gange om ugen i vores nærmiljø.

Det er også på ture vi møder og skaber erfaringer med kultur og forståelse af forskellighed og nuancer. Det skabes og styrkes ved, at vi tager på ture til bibliotek, domkirke, København, museer osv. Når vi går på gaden lærer vi bl.a. at gå til siden når der kommer nogen gående imod os, hvordan vi agerer over for mennesker vi ikke kender, trafikforståelse.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn: I Mælkevejen bliver alle børn mødt med, at de hver især er unikke og betydningsfulde og at de har værdi i sig selv. I hverdagen arbejder vi målrettet med det inkluderende børnefællesskab, som betyder at alle børn trods forskelligheder støttes i hverdagens strukturerede pædagogiske aktiviteter og guides i forhold til hvor de er i deres udvikling. Når vi holder samling bidrager børnene med ideer og tanker omkring de pædagogiske aktiviteter og projekter, og er aktive medskabere. Vi vægter den gode leg højt, og vi prioriterer at skabe inspirerende legemiljøer og vi er aktive medlegere som støtter børnene i deres udvikling. Personalet er nærværende og giver omsorg og skaber trygge forudsigelige rammer så børnenes udvikling styrkes på den bedste måde.

Dannelse og børneperspektiv: I hverdagen arbejder vi med fri for mobberi hvor vi taler om at vi skal være gode ved hinanden, gennem arbejdet med fri for mobberi lærer børnene at acceptere hinanden forskelligheder og vi talesætter at vi hjælper hinanden. Når vi holder samlinger, bliver børnenes input aktivt inddraget. Når der fortælles eventyr bliver børnene på skift aktive deltagere i eventyret, og de lærer at være i centrum og tale foran en større gruppe. Når vi bevæger os uden for Mælkevejen oplever vi flere aspekter af kultur. Vi øver os i at vise respekt for andre når vi er ude, som fx at vi går ind til siden når vi møder andre på fortovet, og at vi lytter når andre fortæller.

Leg: Leg er en stor og vigtig del af hverdagen i Mælkevejen. I børnehaven og vuggestuen er der nyindrettede læringsmiljøer, som indbyder børnene til forskellige lege, både lege de kan deltage aktivt i fælles med andre, men der er også plads til, at enkelte børn gerne vil fordybe sig alene. De voksne er medlegere og er med til, at inspirere børnene til nye lege, de har særligt fokus på de børn, som syntes at det er svært at være en del af fællesskabet, og derfor har brug for at blive støttet og guidet.

Læring: Vi understøtter børnenes læring igennem hele dagen ved blandt andet at sætte ord på deres og egne handlinger. Derved bliver børnene og de voksne mere synlige for hinanden, og vi får øjnene op for mange gode egenskaber ved os selv og ved andre. Vi øver os på, at være gode ved hinanden og hjælpe andre, særligt i børnehaven øver børnene sig på, at vente på hinanden når de fx skal ud eller ind fra legepladsen, så de følges ad. De ældste børn er opmærksomme på de yngre, og hjælper dem gerne ned af trappen, og hjælper dem fx med den tunge dør ud til legepladsen. De ældste ved af erfaring at døren til legepladsen er tung, og derfor holder de den for de yngre børn. Vi udfordrer børnene i forhold til hvor de er i deres udvikling, og er nysgerrige sammen med børnene. Vi dykker ned i ny viden sammen med børnene og oplever en fælles forundring og glæde når vi sammen finder svar på spørgsmål. Selvhjulpenhed er også noget vi arbejder med konstant, børnene hælder selv op, øser mad op, bærer tallerken mm over til rullebordet. De voksne støtter og guider dem i, at tage tøj eller overtøj af og på selv.

Børnefællesskaber: I Mælkevejen er børnene tætte i qua af vores lille hus, og børnene ved hvilken gruppe de er tilknyttet, samt hvilke andre børn der er i deres gruppe sammen

med en voksen. Børnene deler legeplads, og er derfor vant til, at være opmærksomme på hinanden. Når vi er på legepladsen sammen leger børnene på tværs af alder, og vi ser hvordan de store er omsorgsfulde over for de yngre børn, og vi ser at de yngre børn spejler sig i det ældre, og derfor udfordrer sig selv. For os er det vigtigt at alle børn får mulighed for at vælge fællesskabet til og føler sig som en del af fællesskabet, men vi respekterer også hvis børn har behov for, at være sig selv i perioder i løbet af dagen. I Mælkevejen arbejder vi med fri for mobberi i hverdagen, og i den forbindelse bruger vi den lille bamseven, og de mange store dialogplakater til vores samlinger. Her bliver der taget udgangspunkt i velkendte hverdagssituationer som børnene kan relatere til, og den fælles dialog i børnegruppen er med til at understøtte det gode børneliv og venskab vi har her i huset. Børnene er opmærksomme på hinanden, og de gør det bedste de kan for at hjælpe deres venner. Vi støtter børnene i rollelege, og igennem eventyr og teater oplever børnene at afprøve forskellige roller af i trygge omgivelser og i fællesskabet med deres kammerater.

Observation fra vuggestuen:

Vi har indrettet vores pædagogiske læringsmiljøer således at de voksne leger sammen med børnene og viser dem hvordan legen kan udvikles.

"En børnegruppe sidder i sandkassen og laver sandkager. Flere børn øver sig i, at putte sand i formene, klappe det godt sammen, vende formen og banke på formen med en skovl, for til sidst at løfte formen forsigtigt væk, og se den fine sandkage. Et barn ødelægger med det samme de andres kager ved at banke hånden i dem. Børnene hvis sandkager er blevet ødelagt begynder at græde. Den voksne trøster børnene og fortæller det barn som ødelægger de andres kager, at de bliver kedede af det når deres sandkager bliver ødelagt. Den voksne finder en lastbil og en skovl frem og giver til barnet, men hun forklarer og viser at sandet kan skovles op på ladet af lastbilen, så den kan køre afsted og læsse det af. Barnet går straks i gang med den nye leg, og de andre børn fortsætter med at lave sandkager.

Observation fra børnehaven:

Til samling i børnehaven. Alle børn sidder i rundkreds på gulvtæppet, to drenge er meget optagede af noget LEGO. En pædagog siger "Aksel og Bertram, jeg kan se at i to er helt

optaget af, at lege med LEGO, men ved i hvad, i kan bare lade det stå, i behøves ikke rydde det op lige nu, så kan i lege med det efter samling, kom i herhen så vi kan holde samling.”, de to drenge finder sig en plads blandt de andre børn, og pædagogen fortsætter ”i dag skal vi høre om Viktor og Albas sommerferiekasse, og vi skal huske at lytte til det de fortæller ligesom de har lyttet til jeres.” Pædagogen kigger hen på Philip og spørger ”Philip vil du hjælpe mig med, at tælle hvor mange børn vi er i dag?” Philip rejser sig og begynder at tælle alle børn i rundkredsen mens han går rundt. ”Der er 18 børn” siger Philip. Pædagogen smiler og ser rundt og til sidst på Philip ”Du har talt at der 18 børn Philip, tusind tak for hjælpen” Philip sætter sig tilbage på sin plads. Viktor sidder på skødet af pædagogen og sidder klar med sin kasse. Viktor holder et billede op af to farvede isbjørne, og fortæller at de er lavet af fjer. Viktor fortæller at han har været på museum, og viser en folder fra museet, og fortæller om de ting man kan se på museet. Pædagogen gentager det han siger. Viktor tager en walkie talkie op af kassen og fortæller at han har leget politi, han tager derefter en rejsebog om Berlin op af kassen, og fortæller at han har været i Berlin, i bogen er der et kort over byen, så man kan se hvor man skal hen fortæller Viktor. ”jeg fik mange is og vi kørte i bil derned”. Viktor viser et par skibriller han også har i sin kasse, og fortæller, at det er sådan nogle man bruger når man skal ud i rummet. ”Jeg var oppe i rummet, jeg hoppede ned fra et træ, og så landede jeg på hindbærbusken og så røg jeg ud i rummet” Pædagogen kigger på alle de mange ting og spørger Viktor om han har haft en dejlig sommerferie? Viktor svarer ja. Pædagogen siger ”kom alle sammen, lad os alle sammen klappe af Viktor, tak Viktor fordi du fortalte om din sommerferie.” Alle børn klapper. Viktor rejser sig og Alba går hen og sætter sig hos pædagogen. Alba tager et armbånd op af kassen, og fortæller at hun har været Legoland. Alba viser en muslingeskal frem som hun har fundet på stranden. Alba har en pose med flotte sten med, som hun hælder op i hænderne på pædagogen, og pædagogen viser de mange flotte sten frem. Alba viser et billede fra en forlystelse hvor hun sidder i en træstamme på vej ned af en stejl bakke sammen med sin familie. Billedet bliver sendt rundt, og alle børn er optagede af hvad de ser på billedet. Pædagogen spørger Alba om hun har haft en dejlig sommerferie? Alba nikker, pædagogen siger ”kom venner, lad os klappe af Alba, tak Alba fordi du fortalte om din flotte kasse.”

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

I Mælkevejen har vi arbejdet meget med, at brede det pædagogiske læringsmiljø ud over hele dagen. Tidligere har der været meget fokus på den pædagogiske aktivitet om formiddagen, og mindre fokus på den store læring der foregår før og efter den pædagogiske aktivitet. Vores pædagogiske læringsmiljø starter 6.45 hvor vi åbner, og slutter kl. 17.00 når vi lukker – eller måske slet ikke. Vi har et stort fokus på, at gøre stuerne indbydende og klar til børnenes leg. Den der åbner institutionen sørger for, at huset ser åbent ud, og at alle de fysiske læringsmiljøer er gjort klar til dagen, og sætter et par klodser frem, stiller

tegnepapir og farver frem, ligger bøger klar, sådan at børnenes fantasi tændes når de træder ind på stuen.

I Mælkevejen møder vi alle børn i deres nærmeste udviklingszone, og fokuserer mindre på børnenes alder. Og vi arbejder hver dag med, at støtte børnene i at mestre nye læring og udfordringer. Vores pædagogiske hverdag er et mix af planlagte pædagogiske aktiviteter og arbejdet med at følge børnenes spor. Børnene inddrages i forskellige beslutninger i løbet af dagen blandt andet når vi holder samling. Legetøjet på stuerne er indkøbt med fokus på at udvikle børnenes fantasi og skaberlyst.

De voksne har fordelt de forskellige opgaver som der er i løbet af dagen så børnene oplever kontinuitet i forbindelse med dagens aktiviteter og gøremål. Vi har fokus på læring igennem hele den pædagogiske hverdag, og børnene inddrages. Vi har desuden fokus på overgangene der opstår mange gange i løbet af en pædagogisk hverdag, fordi det ofte skaber kaos hvis vi ikke får forberedt børnene på hvad der nu skal ske.

Observation fra vuggestuen:

På legepladsen: "En gruppe af de ældste vuggestuebørn er ude på legepladsen i det gode vejr. En dreng finder to store skovle frem og begynder at løbe frem og tilbage på legepladsen mens de bliver slæbt hen over jorden, mens han griner og hviner. To andre drenge som er i gang med at grave i sandkassen stopper op og kigger på drengen. Den ene dreng kigger rundt i sandkassen og finder en stor skovl. Han tager skovlen og løber hen til den første dreng og efterligner hans leg. Den sidste dreng observerer de to et øjeblik, hvorefter han rejser sig, og går hen med kassen til opbevaring af sandlegetøj og finder tre store skovle. Han slæber med lidt besvær alle tre skovle hen til de to drenge. Han rækker den ene skovl til ham der kun har en skovl, hvorefter han selv begynder at løbe rundt mens skovlene slæbes hen af jorden. De to drenge følger hurtigt efter, og alle tre drenge løber rundt på legepladsen mens de griner."

Observation i børnehaven:

”En dreng har fødselsdag i børnehaven og hele gruppen sidder i rundkreds på gulvet. Personalet er fordelt blandt børnene. Pædagogen siger ”i dag er jo en ganske særlig dag Arthur” mens hun kigger på Arthur. ”Arthur ved du hvorfor der er en ganske særlig dag?” Arthur kigger på pædagogen og svarer ”Det er min fødselsdag” han smiler. Der er ro i børnegruppen og børnene sidder og kigger nysgerrigt på Arthur. Pædagogen siger ”når man har fødselsdag må man jo vælge hvilken en af fødselsdagssangene man vil have de andre børn skal synge, der er den gamle og den nye med instrumenter” Arthur ser tænksom ud, og svarer at han gerne vil høre den gamle. Pædagogen kigger rundt på børnegruppen og siger ”Arthur har valgt at han gerne vil have at vi skal synge den gamle fødselsdagssang for ham – den er også god. Når vi synger så er det vigtigt at vi alle sammen synger med, for vi kan jo også godt lide når de andre synger for os på vores fødselsdag.” Pædagogen tæller 123 og går i gang med at synge, børnegruppen stemmer i og alle synger med.”

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

I Mælkevejen er der et tæt forældresamarbejde, hvor forældrene er trygge ved, at kontakte personalet hvis de er bekymrede eller vil dele relevante informationer som er vigtige i forhold til barnets trivsel.

Når et barn har fået plads i Mælkevejen tilbyder vi før-besøg i op til 2 måneder før de reelt

skal starte. Disse besøg bevirker blandt andet, at børn og forældre har et større kendskab til den pågældende stue, men også til huset. De har lært de voksne at kende, og har fået alle vigtige informationer omkring hverdagen og huset, de kan genkende stuen, børn, lyde og dufte så vi kan fokusere på vores kerneopgave, at få skabt tillid og tryghed mellem medarbejder og barn. Vi mener, at en god overgang fra hjem til vuggestue/børnehave giver barnet de bedste forudsætninger for en god og tryk start på et nyt kapitel. Vi har udarbejdet en folder omkring vores børnehuse, som nye forældre får når de starter. Der er lavet tre forskellige eksemplarer, en fra Mælkevejen, en fra vuggestuen og en fra børnehaven. Vi har oplevet at de mange informationer der er i forbindelse med at starte i institution kan være overvældende, og derfor har forældrene mulighed for at læse dem hjemme, i stedet for at have fokus på at huske de mange ting, og har derfor mere ro til at fokusere på, at støtte deres barn i en ny hverdag.

En gang om året inviteres forældrene til en dialogsamtale hvor der på forhånd udfyldes en dialogprofil. Pædagoger og forældre svarer på de samme spørgsmål omkring hvor de ser barnet i dets udvikling, og på baggrund af disse informationer dannes der en rapport, som er udgangspunktet for samtalen. I den færdige rapport bliver der dannet "et spindelvæv" af alle svar, og det bliver tydeligt hvor barnet eventuelt kunne have brug for mere fokus. Vi oplever at der på baggrund af disse samtaler bliver dannet en tillid mellem pædagog og forældre, som gør det fremtidige arbejde bedre. Ved samtalen aftales der fokuspunkter på alle børn, som der løbende bliver fulgt op på, således at der hele tiden er fokus på barnets nærmeste udviklingszone.

Forældrene i forældre kontakt udvalget siger:

"Vi har altid kunne komme til jer, og været samarbejdsvillige når det kommer til at smide bleen og sutten."

"Noget der fungerer super godt i det her hus er fleksibilitet, der er ikke så firkantede regler så børnene har det godt"

"Det føltes kortere samarbejdet mellem forældre og personale"

”Informationsniveauet er højt i forhold til praktiske informationer og tanker bag den pædagogiske dokumentation”

”Personalet har en naturlig interesse i det enkelte barn og familien omkring det”

”Man har det godt når man træder ind i Mælkevejen”

”Det er dejligt som forældre at se billeder fra hverdagen”

”Omsorgsfulde og konstruktive dialoger”

Eksempel fra vuggestuen:

Når børn får tilbudt plads i Mælkevejen, sender vi en mail til forældrene med en velkomstfolder, og inviterer dem på før besøg i vuggestuen. Vores erfaring er, at netop før besøg bevirker at indkøringerne bliver roligere og tryggere end tidligere. Vi er overbeviste om, at det skyldes at barn og forældre har set medarbejdere, børn og huset op til flere gange, og ved opstart kan genkende lyde, dufte og ansigter. Vi har udarbejdet en folder med de informationer der tit er behov for ved opstart i vuggestue. Forældrene får udleveret den og et stamkort ved første besøg, og har tid til at læse og udfylde det inden den reelle opstart. Det betyder, at forældrene kan have mere fokus på deres barn, og derved være nærværende, og ikke skal bruge energi på, at huske en masse informationer. Det betyder, at der bliver opbygget gode relationer mellem institution og familie, og en relevant viden om barnet.

Eksempel fra børnehaven:

Hvis vi oplever, at et barn ikke trives eller hvis forældrene kommer til os, med nogle udfordringer de oplever deres barn har afsætter vi tid til en samtale, hvor vi sammen kan finde løsninger, så vi i samarbejde kan få barnet tilbage i trivsel.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan den pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Mælkevejen er der et tæt forældresamarbejde, det bevirker at vi hurtigt kan sætte ind hvis vi oplever et barn som ikke er i trivsel af forskellige årsager. Vi har i vores pædagogiske hverdag en fast og forudsigelig struktur, som støtter børnenes udvikling. Vi har skabt faste rammer i vores daglige rutiner som er genkendelige og forudsigelige for børnene. Vi har desuden et tæt samarbejde med ppr – pædagogisk psykologisk rådgivning, der blandt andet guider og støtter personale, forældre og børn i forbindelse med forskellige udfordringer som der kan opstå. Hvis vi oplever at et barn ikke er i trivsel af den ene eller af den anden grund, tager vi kontakt til forældrene, og gennem dialog finder mulige årsager og løsninger for at hjælpe barnet bedst muligt.

Når vi i perioder oplever at der er enkelte børn som har svært ved at indgå i fællesskabet, så vælger vi at prioritere små grupper højere. Vi vil fx vælge at det barn som har det svært, ikke skal indgå i fællesskab med for mange børn, men 1-2 andre børn. Derfra vil vi arbejde med, at skabe en god relation mellem børnene.

Når et barn rykker fra vuggestue til børnehave er det ofte en stor omvæltning for barnet. I vuggestuen er der ofte lidt flere voksne, færre børn, hvor der i børnehaven er mere fart over feltet og flere børn i forskellige aldre. Nye udfordringer kan hurtigt placere barnet i en udsat position i en kortere eller længere periode. I Mælkevejen har vi stort fokus på, at skiftet mellem vuggestue og børnehave opleves trygt og positivt for barnet. Det gør vi

blandt andet ved, at der i månederne op til barnet starter i børnehave aftales besøg i børnehaven sammen med en tryk voksen i starten. Børnene bliver inviteret ind i fællesskabet, og de yngste børn i børnehaven og de kommende børnehavebørn laver forskellige lege og aktiviteter sammen, og derved viser hvordan man leger i børnehaven. Måltiderne i børnehaven er også lidt anderledes end i vuggestuen, så i tiden op til hvor barnet starter bliver det inviteret med til bords. Vores oplevelse er, at når børnene nærmer sig børnehavealderen, begynder de naturligt, at søge væk fra vuggestuen og hen mod børnehavebørnene og nye udfordringer. Og vi har stor opmærksomhed på, at overgangen fra vuggestue til børnehave er individuel og matcher det enkelte barn.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

For at skabe sammenhæng for børnene, arbejder vi i børnenes sidste år mere koncentreret med førskolegruppen. Vi øver vi os i at skrive og genkende tal og bogstaver. Vi fortæller, genfortæller og lytter til hinanden, rækker hånden op og venter på tur.

Denne proces er vigtig for at styrke børnenes tro på sig selv og gøre dem nysgerrige på det der venter lige rundt om hjørnet.

Inden skolestart besøger vi vores nye skoler, hvor vi hilser på vores kommende lærere og pædagoger. Vi udforsker skolens inde – og udearealer og spiser vores medbragte madpakke.

I område midtøst mødes vi fra start efterår til start forår med områdets øvrige kommende skolebørn. Vi tager på ture sammen og mødes i Himmelev Hallen, hvor vi deles i grupper og leger med vores kommende skolekammerater. Børnene får præsenteret sig for hinanden, fortalt hvilken børnehave de kommer fra og hvilken skole de skal gå på. Alle børn får en t-shirt på som repræsenterer den skole de skal gå på, og det bliver visuelt for børnene, hvem der skal gå på den samme skole som dem. Det betyder også, at de til skolestart allerede kender dem fra området. Hver tur til Himmelev Hallen, rundes af med spisning for de store børn og deres voksen – her drøftes dagen og vi taler om hvor mange navne vi nu har lært. Børnene får øvet sig i at udtrykke deres mening.

Hver gang vi er ude af huset, øver vi os i at begå os i trafikken og vente på hinanden, børnene er vant til, at være ude af huset på ture, og allerede fra vuggestuen øver vi os på at færdes i trafikken. Børnene er derfor allerede dygtige til, at færdes i trafikken, og vi bygger videre på den viden de allerede har erhvervet sig. Når vi går på ture kan vi fx tælle skilte, måle afstande/højder, finde farver eller kigge på nummerplader/huse og se hvilke tal/bogstaver der er på.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Mælkevejen er placeret centralt i Roskilde midtby. Vi er tæt på offentlig transport, bibliotek, museer, kirker, parker, havnen, skov og bymiljø.

Vi inddrager lokalsamfundet i vores pædagogiske arbejde, vi bruger blandt andet skov, parker og by til at opleve årstider og højtider. Vi bruger museer og bibliotek som en stor del af vores pædagogiske arbejde, fordi vi mener at det er med til at udvide børnenes syn på verden og vise dem forskelligheder og udtryk. Vi deltager i forskellige aktiviteter og sammen oplever vi koncerter, natur- og kulturoplevelser, og disse oplevelser taler vi om sammen med børnene.

I Mælkevejen bruger vi lokalsamfundet til at udvide børnenes verden og viden. Vi har observeret, at når vi har haft fælles oplevelser så tager børnene deres nye erfaringer med videre til nye oplevelser. Børnenes sprog og sprogforståelse styrkes i samspil med erfaringer og indtryk. Vi mener desuden, at det er vigtigt at børnene får præsenteret deres

nærmiljø på forskellige måder, således at de lærer deres by at kende, og deres kendskab til kultur og lokalsamfundet er en viden og et fundament som de i fremtiden skal bygge videre på. Vi mener det er vigtigt, at børnene får mulighed for, at vide hvad deres nærmiljø kan tilbyde, og at vi viser dem forskellige måder at bruge lokalsamfundet på. De lærer blandt andet, at et bibliotek har flere muligheder, det er der vi kan låne bøger, men de tilbyder også andre kulturelle oplevelser såsom teater, oplæsning og mulighed for, at lege med andet legetøj end de er vant til, på den måde udvides deres horisont.

Roskilde er også en by fyldt med gammel historie, og muligheden for at få skabt et magisk univers med historier og fortællinger fra gamle dage når vi går på opdagelse i de gamle gader er noget som børnene er optagede af.

Eksempel fra vuggestuen:

I vuggestuen laver vi den pædagogiske aktivitet der hedder "leg en bog" med de ældste vuggestuebørn. I den forbindelse går vi på biblioteket og finder i fællesskab en bog. Vi læser bogen mange gange, og leger bogen hvor børnene aktivt deltager. En tur på biblioteket er noget børnene forbinder med noget hyggeligt, og de store kan vise vej til biblioteket fordi de kender vejen.

Eksempel fra børnehaven:

Børnehaven har kunstuge og i den forbindelse går de ture rundt i byen og leder efter kunst i bybilledet. Pædagogerne og børnene taler om hvor forskellig kunst kan se ud, og at det nogle syntes er flot, er der andre som ikke syntes om, og det er okay når det er kunst. Pædagogerne fortæller, at vi de næste dage selv skal lave kunst så vi kan få flotte kunstværker op og hænge på væggene. Børnene var optagede af, at kigge efter kunst i perioden efter projektet.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Børnehaven ligger på 1. salen og består af 2 stuer. Alle borde kan nemt klikkes op på væggen og stolene stables. Dette giver god mulighed for at få mere gulvplads til leg, når vi ikke spiser på stuen. Bordene bruges også til kreative aktiviteter, såsom at tegne, lave perler, klippe klistre mm. Vi bruger også bordene når vi leger med sansesand og model-lervoks. Vi konstruerer og bygger med magneter, lego og træklodser og spiller spil. Vores spil står fremme i børnehøjde, og er lige til at tage ned, og enkelte står oppe, så dem spiller man med hjælp fra en voksen. Når man er færdig med spiller og det skal stilles på plads igen, hjælper vi hinanden og ser efter om alt er kommet med tilbage i æsken, så det er klar til de næste.

De voksne er synlige, hvilket giver børnene tryghed, og de voksne bedre mulighed for at følge børnenes leg og kunne træde til, når behovet opstår. De voksnes tilgang vil typisk være: ”må jeg hjælpe dig” eller ”nu kan jeg se at i har brug for min hjælp”.

Legetøjet er i gennemsigtige kasser, så det er synligt for børnene og inspirerer til leg. Der er ikke en overflod af flere af de slags legetøj vi har på stuerne, da det er vores erfaring at barnet ikke har behov for 40 forskellige slags madvarer, når der skal leges med eksempelvis mad. I stedet vendes hele kassen med bunden i vejret og det bliver uoverskueligt for barnet, når der skal ryddes op.

Vi har et læsehjørne med blødt underlag, masser af puder og bøger, og det er et dejligt sted at ligge sammen med en ven og læse i bøger. Men også et godt og trygt sted at blive afleveret hos en voksen, eller sætte sig hen, når man skal vente på, at der bliver plads på toilettet efter frokost. Vi har desuden blomster stående i vindueskarme, fordi tilføjer rummene god luft og det giver noget personlighed til rummene. Børnene er meget opmærksomme på, at blomsterne skal vandes, og viser glæde når de hjælper med at passe dem.

Når vi holder samlinger, er vi optagede af, at alle børn føler sig som en del af fællesskabet, og vi giver plads til, at de kan ytre sig meninger og ideer til dagen. Vi har et motto som lyder "**vi er nødt til, at behandle alle forskelligt for at behandle dem ens**", og det giver et godt billede af vores måder at arbejde på. Måden vi møder alle børn på er ud fra det enkelte barns individuelle behov og personlighed, og derved bliver det naturligt at møde andre med det positive blik.

Eksempel fra vuggestuen:

Når et barn starter i vuggestuen, har personalet sørget for, at der er garderobe og en kasse med barnets navn på. Der hænger et velkomstskilt på døren, så familien føler sig velkomne. At få skabt et godt forældresamarbejde er første skridt i arbejdet med et psykiske børnemiljø. I vuggestuen bliver de fysiske læringsmiljøer løbende evalueret så de hele tiden matcher børnegruppen og der hvor de er i deres udvikling og interesser. Særligt i vuggestuen er hverdagen stærkt præget af tydelige rutiner, som de pædagogiske voksne guider børnene igennem, således at de udvikler deres kompetencer en lille smule hver dag, og oplever at de mestrer ny læring. I vuggestuen guider de pædagogiske medarbejdere børnene hele dagen, og fx i forbindelse med toiletbesøg, er rutinen at der bag efter skal vaskes hænder. Medarbejderne laver en ydre styring, som på sigt bliver en indre styring, så barnet senere kobler toiletbesøg og håndvask som noget der hænger sammen.

Observation eller eksempel fra børnehaven:

I børnehaven bliver børnene inddraget når der skal indkøbes nyt legetøj, fordi det er vig-

tigt, at børnene oplever medbestemmelse og demokrati. I børnehaven er de fysiske læringsmiljøer styret af børnenes ønsker og behov for udvikling og læring. Børnehaven har to store rum, og for at skabe flere muligheder for leg har de pædagogiske medarbejder delt rummene op i mindre sektioner. Det gør at børnene bedre kan fordele sig og fordybe sig. Når der holdes samling, er der fokus på den gode stemning, og det at være gode ved hinanden. Medarbejderne er tydelige i deres forventninger og rammerne for samlingen, og det skaber ro for børnene. Det bliver italesat at "i børnehaven lytter vi til hinanden når nogle taler, fordi vi også gerne vil have andre lytter til os når vi taler", og det er noget som der arbejdes med. Væggene i børnehaven er udsmykket med værker som børnene har kreeret, og de fortæller stolt om deres billeder hvis man spørger.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

I Mælkevejen følger vi barnets spor og møder barnet positivt, når barnet inviterer os med i leg. "jeg har lavet mad til dig", "skal vi gynge", "vil du købe noget i min butik". Eller i dialog med barnet: "skal vi læse denne her bog sammen", "hvad betyder det", "vil du hjælpe mig". På denne måde føler barnet sig både set og værdsat. Vi tager udgangspunkt i de kompetencer barnet allerede har, og understøtter barnet i videre udvikling.

Når vi spiser sammen, taler vi ikke blot om måltidet, men også om aktiviteter og legerelationer og her får børnene tid og mulighed for at mærke efter hvad der er værdifuldt for dem, bare i en lidt mindre gruppe. Ved spisningen lærer vi børnene at deles om maden, at spørger sidemanden hvis man ikke selv kan nå og spørge om man må tage det sidste stykke torskerogn. Mangler vi vand i kanden, lærer barnet at rejse sig og hente mere på eget initiativ.

Barnets behov for en voksen kan variere. Som voksne kan vores rolle derfor både være som aktive i legen, så barnet kan lære hvordan man byder op til leg, kommer med ind i leg, forhandler med de andre i legen og afslutter legen. Her er rollelegen et godt eksempel: "og så legede vi at", "og jeg kunne godt være lidt sådan og sådan, synes du ikke" eller "må jeg gerne være mor, hvis du er storesøster". Det er også her at barnet lære at dele, bytte og forhandle og disse erfaringer kan bruges til fremtidige lege.

Vi holder samling, for at styrke fællesskabet. Dette gør vi ved at lære børnene at lytte til hinanden og turde fortælle og stille sig op foran en forsamling. Når barnet gør dette, ser barnet sig som en vigtig og betydningsfuld del af fællesskabet.

Selvstændige børn som hviler i sig selv, trykke ved omgivelserne. Vores erfaring er at trykke børn er modtagelige for læring. Fællesskabet er vigtigt, det er her man føler sig værdifuld. At vi er sammen alle sammen, vi ser hinanden i løbet af dagen, alle hilsner på hinanden, kender hinandens navne. At de store laver mad til de mindre, at lave noget til

andre, at modtage noget fra andre styrker sammenholdet. Børnene skal føle at man lytter til dem, forklarer dem ting, og have en forventning man også selv lytter til andre.

Om morgenen har vi små kander, så de selv hælder op, en læring som starter allerede i vuggestuen, og som bliver styrket igennem tiden i Mælkevejen. De ældste børn henter vand til bordet, og sørger for, at alle får vand. Når børnene oplever at de mestrer nye ting, får de automatisk mod på mere. Børnene ser hinanden som rollemodeller fx ved renlighed, fra fx at sidde på toilettet med tøj på og til at sidde uden ble på det. Børnene spejler sig i hinanden og vil gerne kunne det, som de andre børn kan.

Observation fra vuggestuen:

En pædagog er sammen med de fire yngste børn, hvoraf de tre af dem lige er startet i vuggestue. Mads har gået i vuggestuen i ca. 14 dag og har været meget ked af det, og svær at trøste. En formiddag er han blevet mere tryk ved pædagogen og omgivelserne i vuggestuen. Han er begyndt at undersøge de forskellige rum, og legetøjet som han møder på sin vej. Ved frokost sidder to voksne ved han bord, den ene den pædagog som har været mest sammen med ham under indkøring og en anden pædagog fra stuen, og han er nu blevet så tryk, at han giver den anden pædagog sutten, og lader hende hjælpe med maden.

Observation eller eksempel fra børnehaven:

"Et barn er alene i legekøkkenet og er i gang med lave mad. En voksen kommer over og sætter sig uden for køkkenet også siger lidt højt "uhhhh hvor er jeg dog bare tørstig og sulten". Barnet i køkkenet kigger ud på den voksne og går hurtigt i gang med, at finde ting frem i køkkenet, putter forskellige ting på en tallerken og giver til den voksne. Den voksne smiler stort og siger "tusind tak, det var lige præcis det jeg havde brug for. Jeg kan se, at jeg både får kylling, jordbær, agurk, vindruer og et brød. Mums". Barnet kigger op på den voksne og smiler. Den voksne smiler tilbage og kalder på et andet barn som går lidt alene rundt. "Mille, kom lige herhen, Lise har lige lavet den lækreste mad til mig, vil du smage?" Mille kommer hen mod legekøkkenet. Den voksne siger "Lise kan du ikke vise Mille hvordan du lavede den lækre mad, jeg ved nemlig at Mille også godt kan lide at lave mad lige som dig". Lise rykker sig lidt, så Mille bedre kan komme ind i den lille legekrog, de to børn

begynder at snakke om hvad man kan lave, og hvilke ting der er i køkkenet. Den voksne bliver siddende ved siden af køkkenet, sætter ord på det pigerne laver, og får serveret en masse mad.

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

I Mælkevejen arbejder vi hele dagen med børnefællesskaber, og støtter børnene i at indgå i sociale fællesskaber på tværs af huset. Børnene lærer gennem leg og relationer at sætte sig ind i andres følelser og lærer empati, som er en forudsætning for, at kunne indgå i gode relationer. Leg er en vigtig del af børns udvikling og deres måde at udforske verden på, og afprøve forskellige elementer. Vi er i hverdagen medlegere og vi er opmærksomme på at

være foran, ved siden af eller bag ved børnene alt efter hvad der er behov for i den pågældende situation. Vi støtter og guider børnene i forbindelse med konflikter, så de lærer at gå på kompromis, og lærer at selv om man vil noget forskelligt kan man stadig godt lege sammen. Vi arbejder med fri for mobberi i hverdagen, som et led i det gode børneliv, hvor vi har fokus på, at eliminere mobning, og skabe rum til alle trods forskelligheder. Vi opfordrer børnene til, at invitere hinanden ind i deres lege, og stiller nysgerrige spørgsmål til dem, for at udvide deres verden og samtidig reflektere over hvorfor de gør som de gør, eller hvorfor verden hænger sammen som den gør.

I Mælkevejen arbejder vi det inkluderende fællesskab, og vi møder børnene med nysgerrighed og respekt. Her er plads til de børn som har behov for at observere en leg eller en aktivitet over en kortere periode, og vi guider og støtter børnene mod næste udviklingstrin.

Fordi vi er et lille hus er børnene tæt på hinanden på trods af alderstrin og de deler legepladsen, og derved lærer de ældste børn at være opmærksom på de yngre børn, samtidig med at de yngste har nogle at spejle sig i.

Børnene bliver inddraget i relevante beslutninger og deres stemmer har stor betydning i vores pædagogiske hverdag. Blandt andet til samlinger hvor børnene har mulighed for, at komme med deres meninger og ideer.

Der er blevet indrettet nye fysiske læringsmiljøer i børnehaven, og det har betydet, at børnene fordeler sig i hele børnehaven og er begyndt at lege på helt nye måder, og er begyndt at danne nye relationer på tværs af gruppen. De børn som netop er rykket op fra vuggestuen, er meget optagede af de ældre børn og observerer deres måde at bruge de fysiske læringsmiljøer på. De pædagogiske voksne taler anerkendende til børnene, er rolige og guider børnene, og det smitter af på børnegruppen, og det giver ro fordi der er skabt forudsigelighed.

Observation fra vuggestuen:

"Vi er på legepladsen efter vi har spist eftermiddagsmad, og to drenge løber og leger, vejret har været lidt omskifteligt, men nu er der sol. Den ene dreng sidder på jorden, men ligger med overkroppen ind over kanten på sandkassen. En pædagog spørger ham om han

er okay, hun hjælper ham op og stå, og kan mærke at han er helt svedig. "kom jeg hjælper dig lige med at åbne din jakke, du er helt varm" drengen kigger op på den voksne og smiler, mens han begynder at tage jakken af. Den anden dreng kommer hen og siger "jeg har det også varmt" mens han tager sin jakke af. En voksen siger "I kan lægge jakkerne over på den blå bænk" Den sidste dreng er hurtig til at tage sin jakke af og ligger den på den bænk tættest på, bagefter går han hen til den første dreng og siger "jeg hjælper dig" og tager fat i hans ærmer og hjælper ham af med jakken. Da den er kommet af løber han hen på den blå bænk med hans jakke, og bagefter løber han hen og henter jakken fra den anden bænk og ligger den på den blå bænk. Han kigger tilbage til den voksne og smiler, den voksne smiler tilbage og svarer "du lagde jakkerne hen på den blå bænk, hvor er du god" Drengene løber videre ud på legepladsen"

Observation fra børnehaven:

" En dreng sidder ved lysbordet og bygger med farveklodser. To andre børn kommer og spørger om de må være med. Drengen svarer at det må de gerne, de to børn sætter sig ved bordet og begynder at bygge hver deres ting, efter få minutter sidder de og bygger på et fælles hus"

"Til en formiddagssamling sidder en voksen med en lille gruppe børn, og den voksne spørger børnene om de vil lege indenfor eller udenfor. De fleste børn ville lege indenfor, så det blev aftalen i dag"

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

I Mælkevejen deltager børnene aktivt i samlinger og udtrykker deres tanker og følelser. Under måltiderne sidder børnene fordelt i små grupper ved bordene, det giver mere ro og tid til det enkelte barn til at indgå i dialog med de øvrige børn og den pædagogiske voksen. Som pædagogiske medarbejdere har vi fokus på at børnene tilegner sig sproglige kompetencer som de kan bruge i de sociale fællesskaber og til at løse konflikter.

Vi sætter ord på handlinger og konkrete dagen igennem, ved blandt andet at gentage det børnene siger. Når vi læser i bøger forsøger vi at koble billeder eller ord i bøgerne til erfaringer fra hverdagen. I sommerferien skal alle børnehavebørn have nogle forskellige ting med fra deres sommerferie, det kan være ispapir, en musling, et postkort etc. Og så er

den pædagogiske tanke bag, at børnene på skift skal fortælle om deres sommerferie ud fra de konkrete de har med i deres sommerferieæske. På den måde lærer børnene nye ord, samt de øver sig i, at tale foran en større gruppe mens andre lytter. I vuggestuen skal børnene medbringe et eller flere billeder fra deres ferie, som de voksne sammen med barnet og gruppen vil snakke om, og derigennem støtte dem i deres sproglige udvikling.

I hverdagen bruger i famly som platform i forhold til dokumentation i forbindelse med hverdagens pædagogiske aktiviteter og læring, her bliver der ofte lagt billeder op, og vi opfordrer forældrene til, at kigge på billederne hjemme sammen med deres barn, og derved understøtte barnets sprog. Barnet får derved mulighed for, at sætte egne ord på billederne, og på den måde fortælle forældrene om dagens oplevelser.

I hverdagen sætter vi ord på vores og børnenes handlinger, det er både med til, at give børnene flere ord, men det giver også børnene mulighed for at afkode andres hensigter. Når vi fx siger "Se nu kommer Simon og siger hej" På den måde går det op for barnet Simon kommer hen imod, at Simon kommer hen imod og måske kommer tæt på, og Simon stopper op, og kigger på barnet som måske har et stykke legetøj som han ellers godt ville have haft. De pædagogiske medarbejdere vil følge op med "Så kan du sige hej til Simon og sige; se Simon jeg leger med traktoren, du må gerne lege med den efter mig". På den måde lærer vi børnene forskellige handlemønstre, og giver dem alternativer. Vi vil ofte guide "Simon" hen til en anden traktor og opfordre børnene til at lege sammen eller ved siden af hinanden og inspirere til hvordan man kan lege sammen med traktorer.

I vuggestuen arbejdes der desuden med piktogrammer for, at tydeliggøre dagens gang for børnene. Piktogrammerne skaber ro og forudsigelighed hos børnene, fordi de hurtigt kan skabe sig et overblik over hvad der skal ske. De pædagogiske voksne forklarer hvert billede når de bliver sat op, og de er opmærksomme på, at der ikke sidder for mange billeder, så det bliver uoverskueligt for børnene.

Observation fra vuggestuen:

En voksen og 2 børn har været en tur i parken for at finde pinde til de blomster de har

klippet. Da de kommer ind af lågen står en pædagog klar til at tage i mod dem, børnene smiler og ser stolte ud da de kommer hen og viser pindene de har fundet. Det ene barn har lidt svært ved, at sige ordene så pædagogen hjælper ham ved at spørge om de har været i parken, og fortsætter med at sige "jeg kan se at du har fundet pinde til de fine blomster du har klippet" Barnet nikker meget og ser meget glad ud.

Observationer fra Børnehaven:

"En dreng begynder at græde, da 2 andre børn flere gange forstyrrer hans leg med deres egen leg. Den voksne hjælper det grædende barn og indgår i en dialog med barnet om hvad han kunne sige til de 2 legende børn."

På badeværelset er en medarbejder og en pige som er i gang med at lære det danske sprog. På vej gennem lokalet siger hun glad "jeg har fået pornefit i går". Den voksne som går sammen med hende svarer "prøv lige at sige det igen, så kan jeg bedre høre det" medarbejderen sætter sig ned på en lille skammel og pigen gentager "jeg har fået pornefit i går" medarbejderen smiler og udbryder "Er det rigtigt!? Fik du pommefritter i går?" "JA" udbryder pigen stolt "og storebror, og mor og far" "På Maccidonna". Medarbejderen svarer "På McDonalds?, wow hvor er du heldig". Pigen svarer ja.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og er tryk ved at bruge kroppen på mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever kropssanserne både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige følelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

I Mælkevejen opfordres børnene til, at være madmodige, og vi opmuntrer dem til at smage på maden, til måltiderne spiser alle medarbejdere et pædagogisk måltid for at være gode rollemodeller for børnene. På legepladsen udforsker børnene deres fysiske og motoriske grænser, når de fx klatrer op på legehuset. Når vi går på ture er vi opmærksomme på, at børnenes sanser stimuleres på forskellige måder, alt efter hvor vi er på tur henne. I vores område deltager alle kommende skolebørn i BLR – Bevægelser, leg og relationer, på tværs af området. Vi mødes i Himmelev hallen til forskellige samarbejdslege som under-

støtter børnenes motoriske udvikling. Børnene er aktive medlejer i lege som udfordrer deres motorik, samt styrker fællesskabet. Børnene er inddelt i mindre grupper, og de forskellige skoler er symboliseret ved en bestemt farve T-shirt, så det er visuelt tydeligt, hvilke børn der skal gå på samme skole. Særligt vores udemiljø er indrettet med fokus på, at børnene skal bruge deres kroppe, og udfordre sig selv. Vi får i efteråret 2020 renoveret legepladsen, således at børnenes udvikling kan tilgodeses på flere niveauer. Vi har ønsker om at få skabt en legeplads som stimulerer børnenes sanser på flere måder, således at de får mere lyst til at udforske deres motorik og grænser, og indbydes mere til bevægelse.

I Mælkevejen er der i hverdagen et tæt samarbejde mellem stuerne og vores kostfaglige medarbejder. Det betyder, at medarbejderne bruger vores kostfaglige medarbejder til sparring når de møder udfordringer i forbindelse med måltider eller andet omkring barnets tilgang til maden. Vores kostfaglige medarbejder er nysgerrig og vil gerne inddrages i pædagogiske aktiviteter når det giver mening. Vi har haft talt om, at hun skal deltage på ture til stranden, og sammen med pædagogerne finde tang og andet spiseligt på stranden, og på den måde udvide børnenes syn på hvad der kan spises.

Observation fra vuggestuen:

Vi har taget vand ud på legepladsen, så børnene kan lege med vand i sommervarmen. Vandet er i en stor kasse og børnene plasker med hænderne nede i det kolde vand. Vandet bliver også hældt ud på fliserne hvor flere børn hopper og tramper i vandpytter med bare tæer. Enkelte børn prøver også, at løfte det en ben højt op, så de kan træde op i kassen med vand. Flere børn finder de små skovle frem, og tager vand fra kassen og går over i sandkassen og blander sand og vand sammen.

Observation fra børnehaven:

På legepladsen er der en bred rutsjebane som fem store drenge leger på. De skiftes til at være den der bestemmer hvordan de skal komme ned af rutsjebanen. De rutsjer baglæns, på række, sidelæns og efter hinanden.

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Mælkevejens placering midt i byen, giver mange muligheder. Vi udforsker naturen i form af tur til en af parkerne eller havnen. Her kan børnene løbe op og ned af bakker, hvilket kræver både udholdenhed og at kunne sætte farten op og ned. Vi balancerer på sten og træstubbe, hvilket udvikler barnets grove motoriske færdigheder, kropskoordination og gåpåmod og op igen.

Børnene er glade for at lege med vand og i parken findes alverdens ting, som vi bruger som både i vandløbet. Det er sjovt at sætte forskellige ting i vandet samtidig. Hvad flyder bedst, hurtigst eller kommer først frem. Pind, fjer eller blad?

Aktiviteter som disse appellerer til børns nysgerrige tilgang til verden, fordi de stiller spørgsmål, undrer sig og prøver tingene af.

På tur i naturen, oplever vi sammen med andre hvor meget naturen har at byde på og lære derfor at passe godt på den.

I vuggestuen har de haft et spireprojekt hvor de blandt andet har sået radisser, appelsinkerner og blomster. Børnene har været meget optagede af, at vande, og holde øje med de forskellige planter. Vi har været meget mere udendørs end vi normalt ville have været, og det har givet børnene en større interesse i udelivet. I vuggestuen har de blandt andet også fundet snegle og markeret dem med neglelak, så de ville kunne genkende dem hvis de så dem igen.

Vi har hængt cd'er med glimmer på den ene side op i vores træer, og børnene er dybt fascineret af, at følge solens stråler efter de har ramt cd'en.

Observation fra vuggestuen:

Vi er på legepladsen og skal op og kigge til vores hindbærbuske. De ældste vuggestuebørn er med.

"Vi holder samling på legepladsen mens vi spiser formiddagsmad. En pædagog siger "når vi har spist så skal vi op og se om der er kommet nogle hindbær" Hun kigger rundt på børnegruppen. "er der nogen som ved hvor vi har hindbær henne? Børnene peger op mod buskene med hindbær. En pige siger "man må altså kun tage de røde", pædagogen svarer "Ja det er rigtigt, for de grønne smager ikke godt, de skal vokse sig store og røde, og så kan vi spise dem". En dreng siger "De stikker", pædagogen kigger på ham og siger "Ja det er rigtigt, nogle gange kan de godt stikke, der er små torne på stilken, så vi skal passe på".

Observation eller eksempel fra børnehaven:

Børnehaven er i byparken og leger ved en lille kilder der løber igennem parken. De voksne har taget noget lego med, som børnene kan lege med i vandet. Børnene finder ud af, at legoet kan flyde med vandet, og det inspirerer nogle af børnene til at finde pinde,

blade og andre ting som også kan flyde. Nogle børn samler vand i legoklodser og hælder det ud på jorden så det bliver til mudder.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

I børnehaven er de fysiske læringsmiljø blevet mere tydelige i forhold til deres funktioner, og børnene ved hvilke muligheder de forskellige læringsmiljøer giver til deres lege. Når der bliver åbnet sørger en voksen for, at gøre de fysiske læringsmiljøer inspirerende ved at sætte legetøj frem, så det er klart til at lege med. Vi har fokus på, at alle rum skal være indbydende og give lyst til at lege i. Det har vi blandt andet gjort ved at sørge for at der er blomster og tæpper som supplerer den øvrige indretning.

Mælkevejens traditioner er vigtige elementer i vores pædagogiske hverdag, og der er

blandt andet her hvor fællesskabet styrkes og børnene får ny viden om hvorfor vi fx holder fastelavn og Sankt Hans.

Når vi holder samling øver vi os i, at sidde stille og lytte til hinanden, det betyder at børnene lærer at respektere andres meninger og holdninger. De lærer at de er en del af en gruppe, samtidig med at de også er et individ.

I vuggestuen har de fysiske læringsmiljøer ligeledes fået en opdatering, så stuen afspejler den nuværende børnegruppe, og hvor de er i deres udvikling og interesse. De har haft fokus på, at gøre indkøringerne bedre og nemmere for de nye små der starter, og har derfor valgt at rykke ind i et mindre lokale når de spiser, for at undgå at de små bliver forstyrret af forskellige voksne som kommer ind og ud af lokalet. Samtidig har de ældre vuggestuebørn fået mere plads at boltre sig på indendørs, og det har givet nogle nye legekonstellationer blandt børnene.

Vores årlige traditioner som sommer- og julefest som FKU arrangerer bliver støttet godt op om af de øvrige forældre. FKU sørger for, at alt bliver forberedt til en hyggelig sommerfest eller julefest. De udarbejder indbydelselser og aktiviteter og sørger blandt andet for, at julemanden kommer forbi til vores julefest. FKU står også for forældrekafe i samarbejde med personalet.

Observationer fra Vuggestuen:

I vuggestuen har børnene malet på gamle cd'er med glimmer. De er hængt i træerne på legepladsen, og alle børnene er meget optagede af den måde de reflekterer i solen på. De ældste vuggestuebørn kan genkende deres egen cd, og hiver ofte de voksne over for at se deres cd glitre i solen.

Flere børn sidder ved bordet og venter på formiddagsmaden. Der står en tallerken med brød på, glas og en kande på bordet. Den voksne fortæller, at det er vigtigt, at vi ikke rører maden, fordi der kommer bakterier på. Den voksne fortæller, at hun lige skal hen og hente de sidste børn og så kommer hun tilbage. En dreng kigger efter hende, og rækker ud efter maden, en anden dreng siger højt, at det må han ikke. "ikke røre maden" den første dreng tager hånden til sig, og den voksne kommer tilbage til bordet med de sidste to

børn og siger "så nu er vi her alle sammen, nu skal vi have et stykke brød og lidt vand". Børnene kigger på den voksne og hinanden og smiler.

Observation fra Børnehaven:

I børnehaven har grupperne blandt andet haft kunstuge og fortælle/eventyruge hvor de har været rundt i Roskilde by og fundet kunst af forskellige arter, de har været nysgerrige på naturen og vores nærmiljø. Børnene har på hver deres måde formidlet deres indtryk på forskellige måder. Der er bred aldersforskel i børnehaven, så der blev malet på forskellige niveauer, og børnene var stolte af deres kunst. I fortælle/eventyrugen kunne de børn der havde lyst medbringe en bog hjemmefra, som ville blive læst i løbet af dagen i fællesskab i gruppen. Børnene var meget stolte når det var deres bog som blev læst, og de kunne huske hvem der havde haft hvilken bog med, og hvad den havde handlet om i lang tid efter. Vi har observeret at flere af børnene søger mere hen mod læsekrogen nu, og at de sammen læser bøger.

Evalueringskultur

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

I Mælkevejen er vi i gang med, at forankre en ny kultur omkring evaluering. Vi skal øve os på, at være nysgerrige og undrende over for hinandens faglighed og vores pædagogiske læringsmiljøer i hverdagen. Vi har på forhånd aftalt, at når man modtager et spørgsmål angående en pædagogisk handling, så modtager vi den positivt. Folk spørger af nysgerrighed, ikke fordi de er uenige i det de ser. Ofte bliver spørgsmål tolket negativt, og kan ses som om at vedkommende er dybt uenig i det de ser. Denne tolkning skal vi arbejde os væk fra, og i stedet se spørgsmål som muligheder for faglige udvikling i samspil med vores kollegaer. På den måde styrkes samarbejdet mellem medarbejdere og fagligheden styrkes. Der kommer altid gode faglige dialoger ud de nysgerrige spørgsmål og vi får viden del på tværs af huset.

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Mælkevejen bruger vi F.U.E.L som redskab til evaluering. Vi evaluerer hele den pædagogiske hverdag, men særligt aktiviteter og projekter bliver vægtet højt. Vi

prioriterer at bruge til tid på stue- og personalemøder, og derved dele erfaringer på tværs af afdeling. Vi sparrer med hinanden og deler erfaringer på tværs.

Vi bruger desuden skema til handling til evaluering. Vi afprøver jævnlig forskellige evalueringsredskaber, for at fortsat være nysgerrige sammen, og for at undgå at det bliver rutine at udfylde det samme skema.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Vi vil til alle personalemøde have et fast punkt på vores dagsorden som omhandler den pædagogiske læreplan. Hver afdeling skal fremlægge en observation eller en refleksion fra hverdagen med udgangspunkt i grundlag eller tema, således at vi kan dele viden og erfaringer på tværs af afdelinger. Vi vil sammen være nysgerrige på den nye viden, og vi vil i samarbejde bygge videre på den nye viden vi har fået. Vi vil ydermere gennemgå den samlede pædagogiske læreplan 1-2 gange hvert andet år, og tilføje nye observationer, refleksioner og metoder som afspejler den pædagogiske hverdag i Mælkevejen.